

Justitiedepartementet
Jakobsgatan 24
103 33 Stockholm
ju.L2@regeringskansliet.se

Svar på remiss från Justitiedepartementet: Slutbetänkandet Olika vägar till föräldraskap (SOU 2016:11)

Sammanfattning

Utredningen betonar vikten av att se till barnets rättigheter vilket är positivt. Barnets rätt till information om sitt ursprung är av central betydelse. Landstinget Dalarna kan se en svårighet att spåra sitt genetiska ursprung och eventuella hel- och halvsyskon då det i nuläget inte finns något centralt nationellt donatorsregister.

Landstinget Dalarna delar utredningens förslag att inte tillåta surrogatmoderskap i Sverige.

Landstinget Dalarna efterlyser en nationell harmonisering kring avgifter och utbud för landstingen och regionerna för att uppnå jämlik vård mot bakgrund av möjligheterna som finns inom patientlagens ramar. Utredningen har beräknat ekonomiska konsekvenser med hänsyn till att antalet behandlingar kan förväntas öka, men den har inte tagit med kostnaden för ökat antal utvidgade psykosociala utredningar, kompetenshöjning av personal, information, stöd till dem som får avslag samt förlängd frysförvaring, vilket Landstinget Dalarna anser kommer att ge en väsentlig merkostnad.

Landstinget Dalarna anser att uppföljning och forskning kring de barn som blivit till genom olika former av assisterad befruktning är viktigt vilket också utredningen betonar.

12 Behandlingar med enbart donerade könsceller

Landstinget Dalarna instämmer i utredningens förslag att krav på genetisk koppling bör avskaffas och att man bör tillåta behandlingar med enbart donerade könsceller inom svensk hälso- och sjukvård, under förutsättning att det finns ett medicinskt motiverat behov av donation. Det medicinska behovet bör tydliggöras och definieras samt att flera aspekter av föräldraskapet bör bedömas av lämplig kompetens. Det bör framgå att

barnlängtan ska vara ihållande under en längre tid för att en person ska betraktas som ofrivilligt barnlös. En djupare analys ur barnperspektiv vore önskvärd.

Landstinget Dalarna anser utredningens förslag att stärka donatorernas ångerrätt som positivt. Ett nationellt riksregister för donatorer bör dock upprättas för att möjliggöra genetisk uppföljning från bägge parter (donator och barn), spåra hel- och halvsyskon samt för att undvika inavel genom massdonationer till flera olika verksamheter som idag har egna separata donatorsregister som inte ger någon nationell överblick.

När samhället ger nya möjligheter till föräldraskap är det viktigt att bevaka att barnet får sina rättigheter tillgodosedda. Enligt konventionen om barnets rättigheter har varje barn rätt till information om sitt genetiska ursprung (artikel 7).

Utredningen menar att socialnämnden skulle vara skyldig att på begäran hjälpa personer som tillkommit med donerade könsceller i någon form att få tillgång till sin särskilda journal för att undersöka genetisk härkomst.

Landstinget Dalarna tycker att förslaget är orealistiskt och bryter mot 4 kap. 1 § patientdatalagen. Vi anser att sådan efterfrågan av genetiska uppgifter borde ske genom kontakt med det föreslagna nationella donatorregistret genom kontakt med särskilt utbildade registerhållare.

Gällande var föreslagen behandling bör utföras hänvisar landstinget till yttrande av Socialdepartementets remiss gällande Assisterad befruktning utanför kroppen med donerade könsceller.

13 Surrogatmoderskap i Sverige

Landstinget Dalarna anser att utredningens förslag att inte tillåta surrogatmoderskap i Sverige är rimlig. Det kvarstår fortfarande många etiska och rättsliga frågeställningar och kunskapsluckor innan ett surrogatmoderskap kan ses som en alternativ väg att bli förälder inom Sveriges gränser.

Surrogatmoderskap förknippas i praktiken med stora osäkerhetsfaktorer från det att kvinnan upplåter sin kropp för graviditet, under graviditeten och efter födelsen när barnet ska lämnas över. Under denna tid kan exempelvis överenskommelser brytas, tvister och osäkerhet kan uppstå om vem som ska besluta om provtagningar etc. som rör det väntade barnet.

16 Föräldraskapet vid ändrad könstillhörighet

Landstinget Dalarna ställer sig positivt till utredningens förslag att det rättsliga kön som föräldern har vid barnets födelse ska vara det rätta. En

kvinnor som ändrat kön till man ska således registreras som barnets far även när han föder barnet.

Ekonomiska och organisatoriska konsekvenser av utredningens förslag

Utredningen bedömer att kostnaderna för hälso- och sjukvården kommer att öka med ca 7-8 miljoner kronor för de nya behandlingarna med enbart donerade könsceller. Utredningen redovisar endast vad kostnaden för ökat antal behandlingar innebär. Kostnad för krav på fler utvidgade psykosociala utredningar av kurator, kompetensförhöjning hos personalen, information, stöd till de som får avslag samt förlängd frysförvaring är inte medräknad. Landstinget Dalarna anser att ovanstående kommer att ge en merkostnad.

Krav på jämlik vård och en patientlag som gör det möjligt att söka vård över landstingsgränserna utgör ett skäl till att harmonisera avgifter och utbud nationellt. Detta kommer att öka Landstinget Dalarnas kostnader, varför vi anser att finansieringsprincipen ska gälla för donering av könsceller.

Forskning

Landstinget Dalarna anser att uppföljning och forskning kring de barn som blivit till genom olika former av assisterad befruktning är viktigt, vilket också utredningen betonar.

.....

Ingalill Persson
Landstingsstyrelsens ordförande

Arbetsutskottets beslutsärenden

§ 49 Svar på remiss från Justitiedepartementet: Slutbetänkandet Olika vägar till föräldraskap (SOU 2016:11)

Diarienummer LD16/01134

Arbetsutskottets beslut

1. Svar på remiss till Justitiedepartementet, enligt bilaga c), godkänns med nedan redovisade förtydligande avseende finansieringen.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Förslag till beslut:

Arbetsutskottets beslut

1. Svar på remiss till Justitiedepartementet, enligt bilaga c), godkänns.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning av ärendet

I en remiss från Justitiedepartementet föreslås att befruktning med enbart donerade könsceller tillåts men att surrogatmoderskap fortsätter att vara otillåtet i Sverige. Utredningen föreslår även en tydligare reglering för personer med ändrad könstillhörighet som blir föräldrar.

Landstinget Dalarna ställer sig positiva till utredningens förslag men efterfrågar ett centralt nationellt donationsregister och en nationell harmonisering kring avgifter och utbud för att möjliggöra förslagen.

Förslaget kommer att öka Landstinget Dalarnas kostnader, varför vi anser att finansieringsprincipen ska gälla för donering av könsceller.

I ärendet redovisas följande dokument:

- a) Beslutsunderlag. Bilaga § 49 A

Utdrag exp **2016-06-21** till **1.** Akten
2. Justitiedepartementet
3. Bengt Malmqvist
4. Helena De La Cour

Vid protokollet :

Eva Bergfeldt

Bestyrkes i tjänsten

Jessica Johansen

- b) Remissens sammanfattning och innehållsförteckning
- c) Remissvar. Bilaga § 49 C

Yrkanden, proposition och beslutsordning

Birgitta Sacrédeus (KD) yrkar med instämmande av Lena Reyier (C) att det i remissvaren ska framgå att detta ökar Landstinget Dalarnas kostnader och att finansieringsprincipen ska gälla för donering av könsceller.

Ordförande Ingalill Persson (S) instämmer i yrkandet.

Ordförande Ingalill Persson föreslår följande propositionsordning som landstingsstyrelsen godkänner:

Propositions ställs på bifall eller avslag till Birgitta Sacrédeus med fleras yrkande.

Ordföranden ställer proposition på Birgitta Sacrédeus med fleras yrkande och finner att arbetsutskottet bifaller yrkandet: Remissvaret kompletteras med att förslaget kommer att öka Landstinget Dalarnas kostnader, varför vi anser att finansieringsprincipen ska gälla för donering av könsceller.